

Dieser Artikel wurde am 31.03.2023 auf der Webpage:

<https://kosciolpokoju.pl/blog/2023/03/31/unikatowy-druk-na-100-lecie-kosciola-pokoju/>

veröffentlicht.

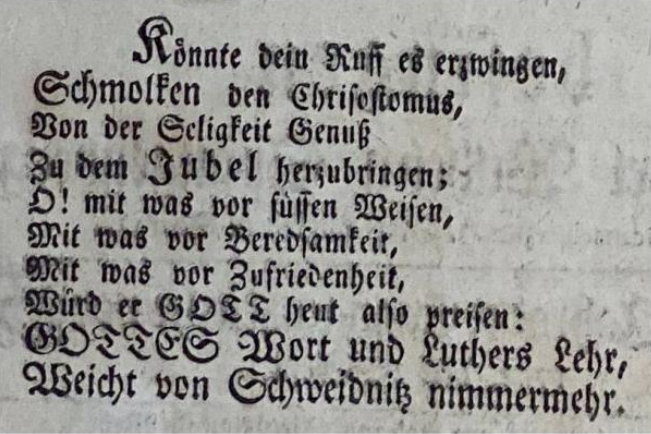
Darowizny / Facebook / 7 Niebo / Noclegi • Barokowy Zakątek / English

 KOŚCIÓŁ AKTUALNOŚCI ZWIEDZANIE ZMYSŁY KONTAKT UNIA EUROPEJSKA

UNIKATOWY DRUK NA 100-LECIE KOŚCIOŁA POKOJU

Unikatowy druk na 100-lecie Kościoła Pokoju

31 marca 2023 by kp_admin ■ Doiñośląski Instytut Ewangelicki, Historia, Nauka, Wydarzenia

W 2015 r. badając historię muzyki Kościoła Pokoju w Świdnicy natknąłem się w katalogu Biblioteki Uniwersyteckiej w Halle an der Saale na druk gratulacyjny wydany przez Carla Wilhelma Spangenberg'a z okazji 100. jubileuszu istnienia Kościoła Pokoju w 1752 r.

Darowizna na rzecz Kościoła Pokoju

Cel wpłaty:
Wpłata na cele kultu religijnego - Kościół Pokoju

Wybierz kwotę darowizny:
 PLN

ZAPŁAĆ ONLINE PRZEZ

Popularne tagi

- 20 lat UNESCO
- 500 lat reformacji
- 500-lecie Reformacji
- Bach
- Bach Festival
- Bach Festiwal Świdnica
- Beata Maciejewska
- Bożena i Waldemar Pytel

100 lat Kościoła Pokoju w Świdnicy. Unikatowy druk autorstwa Carla Wilhelma Spangenberg'a (1692-1753).

Dr. Stephan Aderhold.

Nauka jest niczym bieg maratoński. W 2015 r. autor niniejszej publikacji badał specyficzną historię muzyki Kościoła Pokoju w Świdnicy, który od 2001 roku jest wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO, i w katalogu *Biblioteki Uniwersyteckiej kraju związkowego Saksonia-Anhalt* w Halle (Saale) natknął się na druk gratulacyjny wydany przez Carla Wilhelma Spangenberg'a z okazji 100. jubileuszu istnienia Kościoła Pokoju w 1752 r. Jego sygnatura we wspomnianej bibliotece to AB104411n(163). Zapis tytułu w katalogu sugeruje, że Spangenberg napisał pieśń dedykacyjną. Niestety w 2015 r. nie było można zobaczyć tego druku w Halle, ponieważ był on akurat restaurowany. Prawowitym właścicielem druku jest książę Philipp Konstantin Fürst zu Stolberg-Wernigerode. W 1946 r. sławna biblioteka rodu Stolberg-Wernigerode uległa wywłaszczeniu, a część jej zasobów trafiła do Biblioteki

Uniwersyteckiej w Halle an der Saale. W 2015 r. księgozbiór przetransportowano do *Niemieckiej Biblioteki Narodowej* we Frankfurcie nad Menem w celu skatalogowania, dlatego też druk nie był wówczas dostępny. Nie odnotowano informacji bibliograficznych na temat duplikatu tego druku na świecie. Wszystko wskazuje więc na to, że druk ten jest rzadkim unikatem. Historyczne księgozbiory zostały ponownie udostępnione publiczności w 2019 r. w heskim Hirzenhain. W lutym 2023 r. autor niniejszej publikacji odwiedził bibliotekę *Fürst zu Stolberg-Wernigerodesche Bibliothek* w Hirzenhain, gdzie książkę Stolberg-Wernigerode był uprzejmy oprowadzić go po bibliotece. Druk składa się z dwóch kart i ma tytuł: || [1r] Da | das Evangelische Schweidnitz, | seiner | Kirche | Jubel=Fest, | GOTT | heut unter | Friedrichs | Schirme | voller Segen feyern läst, | Wollt | auf GOTTES Danck=Altar, | auch ein heilig Opfer bringen, | Und durch | nachgesetztes Lied | dieses | Jubel=Fest besingen | besingen | M. Carl Wilhelm Spangenberg | Pastor ordinarius zur H. Dreyfaltigkeit in Striegau. | – | An dem grossen Jubel=Jahre der Evangel. Kirche vor Schweidnitz, | 1752. den 25. Sept. | – | Striegau, gedruckt bey Johann Siegismund Webern [Ponieważ ewangelicka Świdnica obchodzi dzisiaj uroczystość jubileuszu swojego kościoła i czci Boga pod patronatem Fryderyka, chciejcie na ołtarzu dziękczynnym złożyć Bogu również świętą ofiarę i w niżej zamieszczonej pieśni opiewać ów jubileusz. M. Carl Wilhelm Spangenberg. Pastor ordinarius kościoła pod wezwaniem Św. Trójcy w Strzegomiu. W wielkim roku jubileuszowym Kościoła Ewangelickiego w Świdnicy 1752, dnia 25 września w Strzegomiu, druk Johann Siegismund Webern]. Obecnie druk jest opatrzony sygnaturą Yc 22f (163). Księgozbiór, w skład którego wchodzi przedmiotowy druk, obejmuje szereg różnych – również odręcznych – pieśni dedykacyjnych i jubilacyjnych. Dotychczas (2023) nie stwierdzono bezpośredniego związku z miastem Wernigerode lub z hrabią Christianem Ernstem zu Stolberg-Wernigerode (1691-1771), który znacznie powiększył księgozbiór biblioteki.

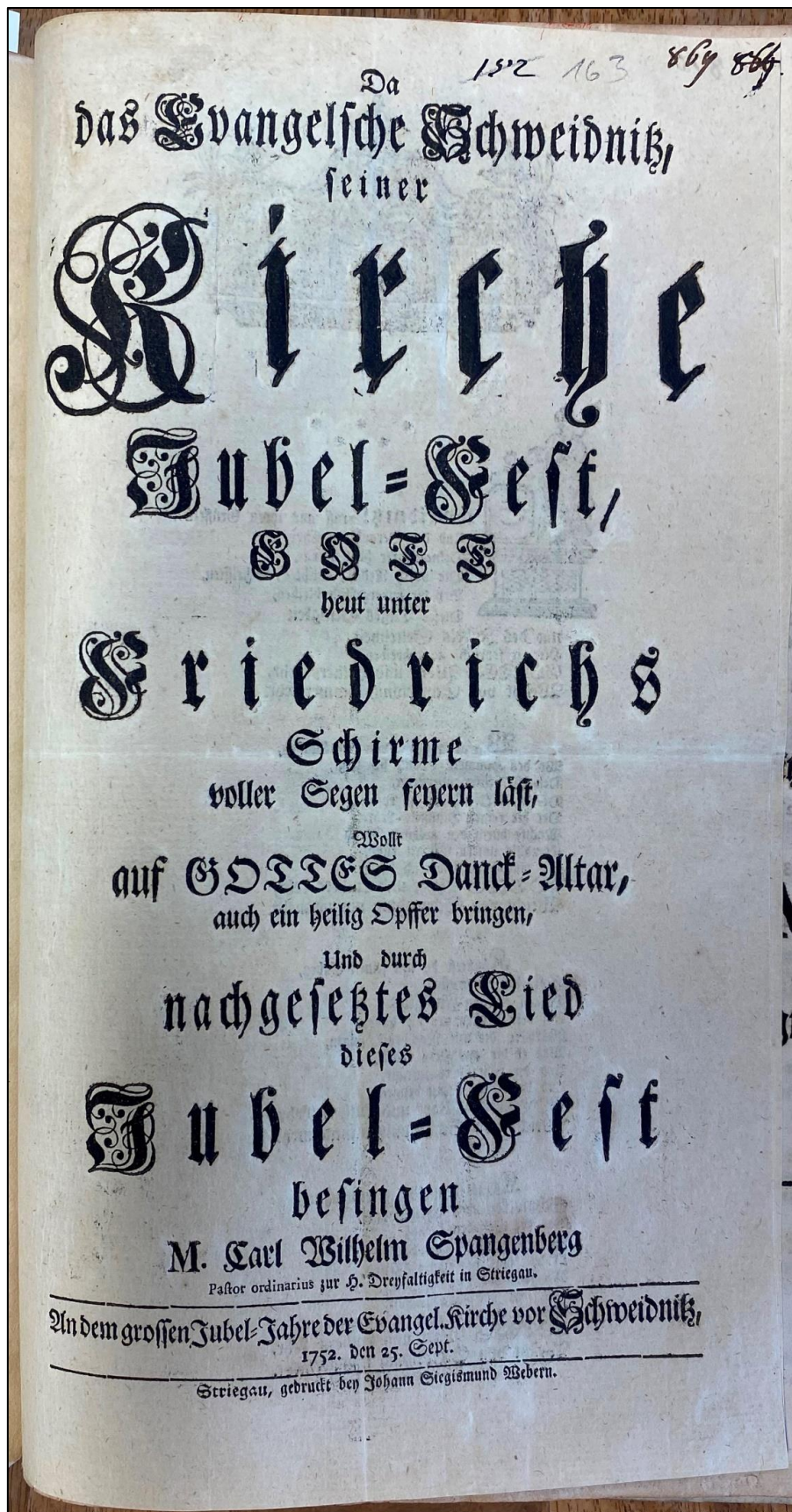
Po upadku reformacji, 26 stycznia 1629 r., strzegomska wspólnota ewangelicka została pozbawiona kościoła parafialnego po wezwaniu Św. Piotra. Dopiero 04.12.1741 r. wspólnota uzyskała zgodę na budowę własnego kościoła, który został poświęcony 10.12.1743 r. pod wezwaniem Świętej Trójcy. Pierwszym proboszczem urzędującym w Strzegomiu był właśnie Carl Wilhelm Spangenberg, który został wprowadzony na ten urząd 14.03.1742 r. przez proboszcza świdnickiego Kościoła Pokoju, Gottfrieda Balthasara Scharffa (1676-1744). Spangenberg urodził się w 1692 r. we Wrocławiu i studiował teologię w Jenie. W 1729 r. został ordynowany w Wittenberdze. Zanim przybył do Strzegomia, pracował w Lasowicach w powiecie legnickim. W 1740 r. wydał własny zbiór pieśni religijnych, który początkowo dodał jako załącznik lub „drugą część” do zbioru „Der Lustige Sabbath” autorstwa Benjamina Schmolcka (1672-1737); samodzielnie opublikował swój zbiór pieśni pod tytułem „Heiliger Weyrauch” w 1740 r. we Wrocławiu i zawiera on 100 pogrzipających pieśni religijnych. W słowie wstępnym do owego zbioru pieśni Spangenberg podaje, że wzorami byli dla niego Caspar Neumann (1648-1715) i Schmolck, informując, że właściwie to ich pieśni wystarczą wiernym, a sam opublikował swoje pieśni jedynie dla urozmaicenia. Schmolcka określa mianem swojego „dawnego, wielkiego protektora”. Przed zarzutem, że jego pieśni są zbyt długie, broni się, mówiąc: „Dla gorliwie modlącej się osoby żadna modlitwa nie jest zbyt długa, a dla pobożnego piewcy pieśni żadna pieśń nie jest zbyt długa” – źródło cytatu: Gottlob Kluge, „Schriftmäßig-erklärtes Gloria”, Wrocław, Lipsk 1745, str. 287. W dziesiątym tomie „Schlesisches Pfarrerbuch”, który jest właściwie albumem, Dietmar Neß publikuje pod numerem 716 zdjęcie obrazu olejnego, który przedstawia Spangenberg. Niestety nie podano miejsca, gdzie znajduje się oryginał. Spangenberg zmarł w 1753 r. w Strzegomiu.

W liczącej 15 strof pieśni jubileuszowej Spangenberg opisuje szczegółowo historię Kościoła Pokoju w Świdnicy. Niestety brak tutaj miejsca, żeby oddać pełną transkrypcję. Dlatego poniżej znajduje się jedynie opis w formie 15 krótkich notatek do treści pieśni:

(1) Strofa wstępna z informacją, że w Świdnicy pracowali szczególnie teologowie, ustalenie refrenu dla każdej strofy: „Gottes Wort und Luthers Lehr, weicht von Schweidnitz nimmermehr” [Słowo Boże i nauka Lutra nigdy nie ustąpią ze Świdnicy];

- (2) Oddanie czci Benjaminowi Gerlachowi (1633-1683), który pracował w Świdnicy w latach 1667-1683,
- (3) Oddanie czci Gottfriedowi Fuchsowi (1650-1714), który pracował w Świdnicy w latach 1685-1714,
- (4) Oddanie czci Benjaminowi Schmolckowi (1672-1737), który pracował w Świdnicy w latach 1702-1737,
- (5) Oddanie czci zmarłym jako „strofa przejściowa” do teraźniejszości,
- (6) Oddanie czci Ernstowi Hoyerowi (1709-1774), który pracował w Świdnicy w latach 1749-1774,
- (7) Oddanie czci społeczności ewangelickiej, która chroni Kościół Pokoju,
- (8) Opis wojny trzydziestoletniej jako okresu „tysiąca łez”,
- (9) Oddanie czci pokojowi westfalskiemu i cesarzowi Ferdynandowi III (1608-1657),
- (10) Oddanie czci cesarzowi Leopoldowi I (1640-1705), Józefowi I (1678-1711), Karolowi VI (1685-1740),
- (11) Oddanie czci pruskiej wolności,
- (12) Oddanie czci, że Kościół Pokoju w ciągu 100 lat przeciwstawiał się każdemu wrogowi,
- (13) Oddanie czci łaskawości Fryderyka II Wielkiego (1712-1786),
- (14) Prośba o ochronę na kolejne „wiele stuleci”,
- (15) Prośba o ochronę dla Fryderyka II Wielkiego (1712-1786) i domu Hohenzollernów.

W 2022 r. parafia Kościoła Pokoju w Świdnicy świętowała jubileusz 370-lecia, w ramach którego zorganizowano tygodniowe obchody. Przy dużym – wolontariackim – zaangażowaniu otwarto między innymi wystawę z monetami poświęconymi reformacji, protestanckiemu Śląskowi i Kościołowi Pokoju. Jednak w chwili obecnej na Placu Pokoju w Świdnicy ponownie zapanował czas „tysiąca łez”. Wyczerpały się środki wparcia z Polski, Niemiec i Unii Europejskiej na utrzymanie tego obiektu wpisanego na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Nie można przeprowadzić koniecznych renowacji i napraw kościoła wzniesionego w systemie szachulcowym ani innych budynków. Brakuje też środków na utrzymanie ukraińskich uchodźców, którzy znaleźli tutaj zakwaterowanie. Gaz, woda i prąd są tak drogie, że nie można już zapewnić ogrzewania. Mimo to na Placu Pokoju wciąż nie traci się ani odwagi, ani zaufania do Boga. Pod tym względem Spangenberg miał rację: Słowo Boże i nauka Lutra nigdy nie ustąpią ze Świdnicy!

Ilustracja: strona tytułowa pieśni gratulacyjnej Carla Wilhelma Spangenberg z okazji jubileuszu 100-lecia Kościoła Pokoju w Świdnicy, 1752 r. Fürst zu Stolberg-Wernigerodsche Bibliothek, Hirzenhain/Niemcy, sygnatura: Yc 22f (163). Zdjęcie: Dr. Stephan Aderhold.

Könnte dein Kuff es erzwingen,
Schmolcken den Chryostomus,
Von der Seligkeit Genuß
Zu dem Jubel herzubringen;
O! mit was vor süßen Weisen,
Mit was vor Beredsamkeit,
Mit was vor Zufriedenheit,
Wird ee GOTT heut also preisen:
GOTTES Wort und Luthers Lehr,
Weicht von Schweidnitz nimmermehr.

Ilustracja: czwarta strofa pieśni jubileuszowej: Schweidnitz! Ruf aus ihren Grüften und der Seraphinen Chor, deine Lehrer heut hervor [Świdnico! Wywołaj dzisiaj swoich nauczycieli z mogił zmarłych i chóru serafinów] autorstwa Carla Wilhelma Spangenberg (1692-1753), w której Benjamin Schmolck jest porównywany z Janem Chryzostmem (344-407). Zdjęcie: Dr. Stephan Aderhold.